

Obiteljska poljoprivredna gospodarstva

Računovodstvo, porezi, trgovina, usluge i fiskalizacija

mr. Anja BOŽINA, dipl. oec., ovl. rač. i v. pred.

dr. sc. Tamara CIRKVENI FILIPOVIĆ, prof. v. š. i ovl. rač.

dr. sc. Đurđica JURIĆ, prof. v. š. i ovl. rač.

Darko MAREČIĆ, dipl. iur.

dr. sc. Ljerka MARKOTA, prof. v. š. i ovl. rač.

Ante VIDOVIĆ, dipl. iur. i v. pred.

Jasna VUK, dipl. oec., ovl. rač. i v. pred.

Zagreb, lipanj 2021.

© Copyright 2021.

RRiF plus d.o.o. za nakladništvo i poslovne usluge

10 000 Zagreb, Vlaška 68

Tel.: 01/4699-700, faks: 01/4699-703

Prodaja: 4699-760

E-pošta: *rrif@rrif.hr*

Za nakladnika direktorica:

dr. sc. Ljerka MARKOTA, prof. v. š. i ovl. rač.

BIBLIOTEKA RAČUNOVODSTVO

Glavni urednik:

dr. sc. Vlado BRKANIĆ, prof. v. š., ovl. rač. i ovl. rev.

Urednica izdanja:

dr. sc. Tamara CIRKVENI FILIPOVIĆ, prof. v. š. i ovl. rač.

UDK 657.1/336.2

ISBN 978-953-272-196-6

Grafička priprema i tisak:

EDIT d.o.o.

Zagreb

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001103387

PREDGOVOR I. IZDANJU

U hrvatskoj je stručnoj literaturi po prvi put tiskan Priručnik za jednu od temeljnih i najraširenijih djelatnosti koju obavljaju mali poduzetnici u području poljoprivrede. Ovaj Priručnik namijenjen je svim fizičkim i pravnim osobama koje se bave proizvodnjom poljoprivrednih proizvoda na svojim obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima (dalje: OPG) i onima koji pružaju ugostiteljske usluge na svojim OPG-ovima. Uz to, Priručnik je namijenjen i svim računovođama i ostalim subjektima koji se u svom poslu svakodnevno susreću s problematikom oporezivanja i računovodstvenog praćenja poslovanja OPG-a. Priručnik obuhvaća kompletno poslovanje više skupina OPG-ova: od onih koji nisu porezni obveznici, OPG-ova koji su u sustavu poreza na dohodak (OPG-ova koji se oporezuju paušalno), OPG-ova koji vode poslovne knjige u sustavu poreza na dohodak i koji su obveznici poreza na dodanu vrijednost (dalje: PDV)) do OPG-ova koji su obveznici poreza na dobitak i PDV-a. Zbog toga su aktualnost i značenje ovog Priručnika upravo u tome što su u njemu obuhvaćene sve odrednice koje se odnose na poslovanje različitoga poreznog i računovodstvenog statusa OPG-a.

Skupina autora specijaliziranih za pojedina područja napisala je ovaj Priručnik u kojemu su obuhvaćene teme raspoređene u VII poglavlja prema tematskim cjelinama, što omogućava lakše praćenje svakoga pojedinog poglavlja, ali i jednostavniji pregled ukupnog i pojedinačnog poslovanja, ovisno o načinu oporezivanja fizičke ili pravne osobe koja obavlja djelatnost u okviru OPG-a.

Prva tri poglavlja obuhvaćaju temeljne odrednice poslovanja u poljoprivrednoj djelatnosti (organizacijske oblike poslovanja, obvezne upisnike te općenito osnovne odrednice poslovanja OPG-a) i poslovanje fizičkih osoba u okviru OPG-a koji nisu porezni obveznici (čiji ukupni godišnji primitak nije veći od 80.500,00 kn). Obrađuje se i poslovanje onih koji su u sustavu poreza na dohodak (paušalno oporezivanje i vođenje poslovnih knjiga) te se daju osnovne odrednice vezane uz obvezna osiguranja tih fizičkih osoba u sustavu mirovinskog i zdravstvenog osiguranja.

Četvrto poglavlje obuhvaća oporezivanje poljoprivrednih djelatnosti u sustavu poreza na dobitak. Fizičke osobe, nositelji OPG-a, mogu postati obveznicima poreza na dobitak dragovoljno ili po sili zakona (ako u prethodnom poreznom razdoblju ostvare ukupni primitak veći od 7.500.000,00 kn). Trgovačka društva i druge pravne osobe koje obavljaju poljoprivrednu djelatnost obveznici su poreza na dobitak isključivo po sili zakona. Obveznici poreza na dobitak obvezni su primjenjivati zahtjeve koje određuju računovodstveni standardi – HSFI 17 – Poljoprivreda odnosno MRS 41 – Poljoprivreda, ovisno o kategorizaciji poduzetnika. Zbog toga navedeno poglavlje obuhvaća veći broj primjera računovodstvenog praćenja poljoprivredne proizvodnje (višegodišnji nasadi, jednogodišnji nasadi, podizanje osnovnog stada, držanje životinja u tovu i sl.) koji su nastali iz poslovne prakse.

Na kraju poglavlja dana su i obrazloženja koja su vezana uz obvezno osiguranje poljoprivrednika u sustavu poreza na dobitak.

Peto poglavlje obuhvaća sve zakonske odrednice koje su vezane uz načine prodaje poljoprivrednih proizvoda na tržištu, izdavanje računa, fiskalizaciju, ali i primjenu izmjena i dopuna Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom koji je u primjeni od 1. rujna ove godine. Na kraju poglavlja daju se i naputci koji su vezani uz označivanje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koji su proizvedeni na OPG-u.

U šestom poglavlju obrazlažu se zakonski uvjeti za obavljanje ugostiteljskih i turističkih usluga na OPG-u, daju se objašnjenja koja su vezana uz pripremu i usluživanje jela i pića na OPG-u, pružanje usluga smještaja i dr.

U zadnjem poglavlju dan je prikaz zakonskih odredaba i oglednih primjera iz prakse koji su vezani uz sklapanje ugovora o radu sa zaposlenicima OPG-a, otkaz ugovora o radu te objašnjenja koja se odnose na zapošljavanje osoba na privremenim sezonskim poslovima u poljoprivredi, putem vaučera.

Kao redaktorica ovog Priručnika izražavam posebnu zahvalnost svim autorima koji su sudjelovali u kreiranju i pisanju, a koji su time dali važan doprinos računovodstvenoj struci. Nadamo se da će ovaj Priručnik biti od velike pomoći svima kojima je namijenjen jer će se njime koristiti kao sveobuhvatnim vodičem pri praćenju poljoprivredne proizvodnje i pridonijeti da i ovaj segment poduzetništva ima svoju stručnu literaturu.

dr. sc. Tamara Cirkveni Filipović, prof. v. š. i ovl. rač.

Zagreb, lipanj 2021. godine

SADRŽAJ

I. ORGANIZACIJSKI OBLICI POSLOVANJA U POLJOPRIVREDNOJ DJELATNOSTI (<i>Jasna VUK, dipl. oec., ovl. rač. i v. pred.</i>).....	1
1. Osnovne odrednice poljoprivredne djelatnosti	1
2. Organizacijski oblici poslovanja u poljoprivrednoj djelatnosti	2
2.1. Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG).....	3
2.1.1. Obilježja OPG-a.....	4
2.2. Samoopisno poljoprivredno gospodarstvo	5
2.3. Obrt registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti	6
2.4. Trgovačko društvo registrirano za obavljanje poljoprivredne djelatnosti.....	7
2.5. Zadruga registrirana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti.....	7
3. Obvezni upisnici u poljoprivredi	8
3.1. Upisnik poljoprivrednika	8
3.2. Upisnik OPG-ova.....	9
4. Obavljanje djelatnosti OPG-a	10
4.1. Osnovna djelatnost OPG-a	10
4.2. Dopunske djelatnosti OPG-a.....	10
II. OBITELJSKA POLJOPRIVREDNA GOSPODARSTVA KOJA NISU POREZNI OBVEZNICI (<i>mr. Anja BOŽINA, dipl. oec., ovl. rač. i v. pred.</i>)	13
1. Prodaja poljoprivrednih proizvoda putem otkupnog bloka ili računa	15
2. Evidencije koje mora osigurati OPG koji nije porezni obveznik	17
3. Socijalno osiguranje poljoprivrednika koji nisu porezni obveznici	20
3.1. Obvezni osiguranici upisani u upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava	20
3.2. Osiguranici po osnovi upisa u Upisnik poljoprivrednika	21
III. OPOREZIVANJE POLJOPRIVREDNIH DJELATNOSTI U SUSTAVU POREZA NA DOHODAK (<i>mr. Anja BOŽINA, dipl. oec., ovl. rač. i v. pred.</i>)	25
1. Paušalno oporezivanje obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava	25
1.1. Utvrđivanje poreznog razreda prema kojemu će poljoprivrednik podmirivati paušalni porez na dohodak	27

1.2. Poslovne knjige, evidencije i vjerodostojne isprave poljoprivrednika paušalaca	30
1.3. Izdavanje računa za prodaju vlastitih poljoprivrednih proizvoda.....	33
1.4. Obvezno osiguranje poljoprivrednika koji plaćaju porez na dohodak u paušalnoj svoti	34
1.4.1. Obračun doprinosa kada se paušalni poljoprivredni obrt obavlja kao druga djelatnost	34
1.4.2. Visina i obračun doprinosa kada se paušalno oporezivanje samostalne djelatnosti obavlja uz radni odnos.....	35
1.4.3. Podmirivanje doprinosa za drugu djelatnost – paušalni obrt.....	37
1.4.4. Umirovljenik koji obavlja djelatnost koja se oporezuje paušalno.....	38
1.5. Utvrđivanje godišnjega paušalnog poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak	38
2. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja vode poslovne knjige u sustavu poreza na dohodak	40
2.1. Poslovne knjige poljoprivrednika koji se oporezuju na način propisan za samostalne djelatnosti	44
2.1.1. Popis dugotrajne imovine	45
2.1.2. Knjiga primitaka i izdataka.....	47
2.1.3. Evidencija tražbina i obveza	51
2.1.4. Knjiga prometa.....	51
2.1.5. Evidencija o nabavi i uporabi reprodukcijskog i potrošnog materijala	51
2.2. Obvezno osiguranje poljoprivrednika koji vode poslovne knjige u sustavu poreza na dohodak.....	52
2.3. Podmirivanje doprinosa za drugu djelatnost.....	54
3. Primjer evidentiranja poslovnih promjena	57
4. Godišnja prijava poreza na dohodak poljoprivrednika koji vode poslovne knjige.....	61
IV. OPOREZIVANJE POLJOPRIVREDNIH DJELATNOSTI U SUSTAVU POREZA NA DOBITAK	
<i>(dr. sc. Tamara CIRKVENI FILIPOVIĆ, prof. v. š. i ovl. rač.)</i>	<i>63</i>
1. Kada su obiteljska poljoprivredna gospodarstva obveznici poreza na dobitak	63
2. Primjena računovodstvenih standarda.....	65
2.1. Priznavanje biološke imovine	66
2.2. Priznavanje poljoprivrednih proizvoda	66
2.3. Utvrđivanje vrijednosti biološke imovine	67

2.4. Utvrđivanje vrijednosti poljoprivrednih proizvoda	68
3. Računovodstveno praćenje ulaganja u višegodišnje nasade	68
3.1. Utvrđivanje vrijednosti višegodišnjih nasada	69
3.2. Utvrđivanje vrijednosti zemljišta	72
3.3. Primjer računovodstvenog praćenja ulaganja u podizanje voćnjaka	73
3.4. Proizvodnja voća u višegodišnjim nasadima	76
3.5. Primjer računovodstvenog praćenja ulaganja u proizvodnju voća u višegodišnjim nasadima.....	77
3.6. Rashodovanje višegodišnjih nasada.....	79
4. Računovodstveno praćenje ulaganja u osnovno stado	81
4.1. Utvrđivanje vrijednosti osnovnog stada	82
4.2. Primjer računovodstvenog praćenja ulaganja u osnovno stado.....	85
5. Računovodstveno praćenje ulaganja u jednogodišnje nasade	87
5.1. Utvrđivanje vrijednosti jednogodišnjih nasada	88
5.2. Primjer računovodstvenog praćenja ulaganja u jednogodišnju biljnu proizvodnju	90
6. Računovodstveno praćenje ulaganja u jednogodišnju stočarsku proizvodnju.....	94
6.1. Utvrđivanje vrijednosti životinja u tovu	95
6.2. Primjer računovodstvenog praćenja ulaganja u tov životinja.....	97
7. Evidentiranje državnih potpora	101
8. Obvezno osiguranje poljoprivrednika u sustavu poreza na dobitak (mr. Anja BOŽINA, dipl. oec., ovl. rač. i v. pred.)	103
8.1. Obvezno osiguranje poljoprivrednika fizičkih osoba nositelja OPG-a koji su obveznici poreza na dobitak	103
8.2. Obvezno osiguranje poljoprivrednika koji su članovi uprave društva koje obavlja poljoprivrednu djelatnost.....	105
8.2.1. Poljoprivrednici, članovi uprave – samostalni osiguranici.....	105
8.2.2. Poljoprivrednici – članovi uprave i izvršni direktori u radnom odnosu	107
8.2.3. Poljoprivrednik - umirovljenik, član uprave ili prokurist	111
V. POLJOPRIVREDNI PROIZVODI I NAČINI PRODAJE VLASTITIH POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA	
<i>(dr. sc. Đurđica JURIC, prof. v. š. i ovl. rač.)</i>	<i>115</i>
1. Poljoprivredni proizvodi	115
2. Prodaja vlastitih poljoprivrednih proizvoda u veleprodaji.....	117

3. Primjena Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom	120
3.1. Sklapanje ugovora i izdavanje računa	121
3.2. Primjeri nepoštenih trgovačkih praksi	123
4. Prijenos poljoprivrednih proizvoda u vlastite prodavaonice i prodaja na malo	125
4.1. Kalkulacija maloprodajne cijene poljoprivrednih proizvoda	126
4.2. Računovodstveno bilježenje prijena proizvoda u vlastitu prodavaonicu	127
5. Izdavanje računa i fiskalizacija (<i>Jasna VUK, dipl. oec., ovl. rač. i v. pred.</i>)	129
5.1. OPG i obveza izdavanja računa	129
5.2. Fiskalizacija u prometu gotovinom	130
5.2.1. Obveznici fiskalizacije u prometu gotovinom i njihove obveze	131
5.2.2. Obveznici fiskalizacije izdavanja računa i njihove obveze	132
5.2.3. Specifičnosti prodaje poljoprivrednih proizvoda putem samoposlužnih uređaja (automata)	133
6. Popusti i odobrenja pri prodaji poljoprivrednih proizvoda (<i>dr. sc. Đurđica JURIC, prof. v. š. i ovl. rač.</i>)	135
7. Uporaba vlastitih poljoprivrednih proizvoda za potrebe promidžbe i reprezentacije	138
8. Posebnosti kod skupljanja i prodaje ljekovitog i samoniklog bilja te šumskih plodova (<i>Jasna VUK, dipl. oec., ovl. rač. i v. pred.</i>)	140
8.1. Uvjeti za obavljanje djelatnosti skupljanja i prodaje ljekovitog i samoniklog bilja te šumskih plodova	140
8.1.1. Dopuštenje za skupljanje zavičajnih divljih vrsta	141
8.1.2. Izvješće o skupljanju zavičajnih divljih vrsta	142
8.2. Prodaja ljekovitog i samoniklog bilja te šumskih plodova	142
9. Posebnosti kod prodaje drva u šumi	143
9.1. Upis šumoposjednika u Upisnik privatnih šumoposjednika	143
9.2. Uvjeti za sječu i promet drva	144
9.3. Primjena Pravilnika o vrsti šumarskih radova, minimalnim uvjetima za njihovo izvođenje te radovima koje šumoposjednici mogu izvoditi samostalno	145
10. Označivanje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda proizvedenih na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu (<i>Darko MAREČIĆ, dipl. iur.</i>)	145
10.1. Temeljna određenja	145

10.2. Općenito o označivanju hrane.....	146
10.3. Označivanje pretpakirane hrane	146
10.3.1. Označivanje obveznim osnovnim (minimalnim) podacima	146
10.3.2. Označivanje obveznim dodatnim podacima.....	147
10.3.3. Prezentiranje obveznih podataka	147
10.3.4. Izostavljanje određenih obveznih podataka	147
10.4. Posebno o pojedinim osnovnim podacima kojima se označuje hrana	148
10.4.1. Naziv hrane	148
10.4.2. Popis i količina ili kategorije sastojaka te alergeni sastojci	148
10.4.3. Neto-količina	149
10.4.4. Datum minimalne trajnosti ili „Upotrijebiti do ___“ datum	150
10.4.5. Ime ili naziv i adresa SPH-a koji stavlja hranu na tržište.....	150
10.4.6. Zemlja podrijetla ili mjesto podrijetla.....	151
10.4.7. Nutritivna deklaracija.....	151
10.4.8. Serija ili lot	151
10.5. Označivanje nepretpakirane hrane	152
10.6. Označivanje hrane koja se prodaje na daljinu.....	153
10.7. Dobrovoljno označivanje hrane	153
10.7.1. Označivanje s obveznim (osnovnim i dodatnim) podacima	153
10.7.2. Označivanje znakovima i oznakama kvalitete	153
10.8. Dodatno označivanje pojedine hrane OPG-a.....	155
10.8.1. Označivanje mesnih proizvoda	155
10.8.2. Označivanje kokošjih jaja	156
10.8.3. Označivanje sireva	158
10.8.4. Označivanje maslinova ulja.....	159
10.8.5. Označivanje meda	161
10.8.6. Označivanje vina.....	162
10.8.7. Označivanje džemova, pekmeza i marmelada.....	164
10.8.8. Označivanje svježeg voća i povrća	164

VI. OBAVLJANJE UGOSTITELJSKIH USLUGA NA OBITELJSKOM POLJOPRIVREDOM GOSPODARSTVU

(dr. sc. Ljerka MARKOTA, prof. v. š. i ovl. rač.)

1. Uvjeti za obavljanje ugostiteljskih i turističkih usluga na OPG-u te način oporezivanja	167
1.1. Ugostiteljske i turističke usluge kao dopunske djelatnosti na OPG-u	167

1.2. Uvjeti za obavljanje ugostiteljskih usluga na OPG-u prema ZUD-u i zakonu o pružanju usluga u turizmu	168
1.3. Način oporezivanja ugostiteljskih usluga na OPG-u	170
2. Pripremanje i usluživanje jela, pića i napitaka na OPG-u	173
2.1. Nabava dobara za usluživanje jela, pića i napitaka na OPG-u	174
2.1.1. Nabava sirovina i materijala od drugih poreznih obveznika	175
2.1.2. Posebnosti pri nabavi poljoprivrednih dobara od građana	177
2.2. Evidentiranje pružene ugostiteljske usluge i obračun poreza	178
3. Pružanje usluge smještaja na OPG-u	182
3.1. Izravno pružanje usluge smještaja gostima na OPG-u	182
3.2. Pružanje usluge smještaja na OPG-u putem agencije	184
3.2.1. Posrednik – agencija iz inozemstva	184
4. Pružatelji usluge smještaja na OPG-u – obveznici PDV-a	185
5. Plaćanje turističke pristojbe	187
5.1. Kako turističku pristojbu plaćaju osobe koje pružaju ugostiteljske usluge na OPG-u – “iznajmljivači”	187
5.1.1. Visina turističke pristojbe	187
5.1.2. Rokovi uplate te prijava i odjava turista turističkoj zajednici	188
6. Plaćanje članarine turističkim zajednicama	189
VII. RADNI ODNOSI KOD OBITELJSKIH POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA (<i>Ante VIDOVIĆ, dipl. iur. i v. pred.</i>)	191
1. Sklapanje ugovora o radu sa zaposlenicima OPG-a	191
1.1. Ugovor o radu na (ne)određeno vrijeme	194
1.2. Pomoć članova kućanstva i članova obitelji u radu na OPG-u	196
1.3. Mogućnost drukčijeg uređenja radnog vremena, noćnog rada i odmora za kategorije radnika zaposlenih u OPG-u	197
2. Otkaz ugovora o radu zaposlenicima OPG-a	198
2.1. Ostali oblici redovitog otkaza ugovora o radu u OPG-u	201
2.2. Primjeri iz sudske prakse	205
2.3. Obveze nositelja OPG-a kao poslodavca nakon prestanka radnog odnosa zaposlenika	206
3. Zapošljavanje osoba na privremenim sezonskim poslovima u poljoprivredi – vaučeri (<i>mr. Anja BOŽINA, dipl. oec. i ovl. rač.</i>)	208

3.1. Ugovor o privremenim odnosno povremenim sezonskim poslovima i podmirivanje doprinosa.....	209
3.2. Naknada za rad sezonskog radnika u poljoprivredi.....	211
3.3. Neoporezive isplate radnicima na povremenim i privremenim sezonskim poslovima u poljoprivredi.....	214
VIII. PRILOZI.....	215
1. Detaljan pregled dopunskih djelatnosti koje se mogu obavljati na OPG-u.....	215
2. Popis zanimanja tradicijskih obrta i vještina.....	218